

JOGSZABÁLYI KERETEK ÖSSZEFOGLALÁSA

A Legfőbb Ügyészség intézményi stratégiájának elkészítése – ÁROP- 1.1.19-2012-2012-0004 kódszámú projekt társadalmi fenntarthatósági vállalásainak teljesítéséhez kapcsolódóan

I. A projekt által érintett feladat kereteit meghatározó jogszabályok és egyéb rendelkezések felsorolása

A Legfőbb Ügyészség intézményi stratégiájának elkészítésével kapcsolatos jogszabályok:

I.1. Az ügyészség jogállása, államszervezetben betöltött szerepe, szervezete, működése

Magyarország Alaptörvénye 2011. április 25.

2011. évi CLXIII. tv. az ügyészségről

2011. évi CLXIV. tv. a legfőbb ügyész, az ügyészek és más ügyészségi alkalmazottak jogállásáról és az ügyészi életpályáról

A legfőbb ügyész 12/2012. (VI.8.) LÜ utasítása az ügyészség szervezetéről és működéséről

I.2. Az ügyészség büntetőjogi tevékenysége

2012. évi C. tv. a büntető törvénykönyvről

1998. évi XIX. tv. a büntetőeljárásról

1979. évi 11. törvényerejű rendelet a büntetések és az intézkedések végrehajtásáról

I.3. Az ügyészség közérdekvédelmi tevékenysége

2012. évi II. tv. a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről

1959. évi IV. tv. a Polgári Törvénykönyvről

1952. évi III. tv. a polgári perrendtartásról

1995. évi LIII. tv. a környezet védelmének általános szabályairól

1997. évi CLV. tv. a fogyasztóvédelemről

legfőbb ügyészi utasítások

I.4. A stratégiaalkotási projekt jogszabályi környezete

a kormányzati stratégiai irányításról szóló 38/2012. (III. 12.) Korm. rendelet

A Magyar-program egyszerűsítési programjának elfogadásáról szóló 1304/2011. (IX. 2.)

Korm. határozat

A 2014-2020 közötti európai uniós fejlesztési források felhasználására vonatkozó programok indikatív prioritásairól, 1143/2013. (III.21.) Korm. határozat

Magyarország Partnerségi Megállapodása a 2014-2020-as tervezési időszakra

Magyar-program 12.0

Az Államreform Operatív Program 2011-2013. időszakra szóló akciótervének megállapításáról, továbbá az Államreform Operatív Program és az Elektronikus

Közigazgatás Operatív Program keretében egyes kiemelt projektjavaslatok akciótervi nevesítéséről szóló 1136/2012. (V.3.) Korm. határozat
Az Európai Parlament és a Tanács 1081/2006/EK rendelete (2006. július 5.) az Európai Szociális Alapról és az 1784/1999/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről
A Tanács 1083/2006/EK rendelete az Európai

I.5. Európai uniós rendelkezések

Commission Communication – Europe 2020: a strategy for smart, sustainable and inclusive growth, COM (2010) 2020

Commission Communication – „Regional Policy contributing to smart growth in Europe 2020” COM (2010) 1183

A jogszabályok, egyéb rendelkezések elérhetősége

www.njt.hu

www.eurlex.europa.eu

I. A főbb jogi rendelkezések közérthető összefoglalása

II.1. Az ügyészség jogállása, államszervezetben betöltött helye, szerepe

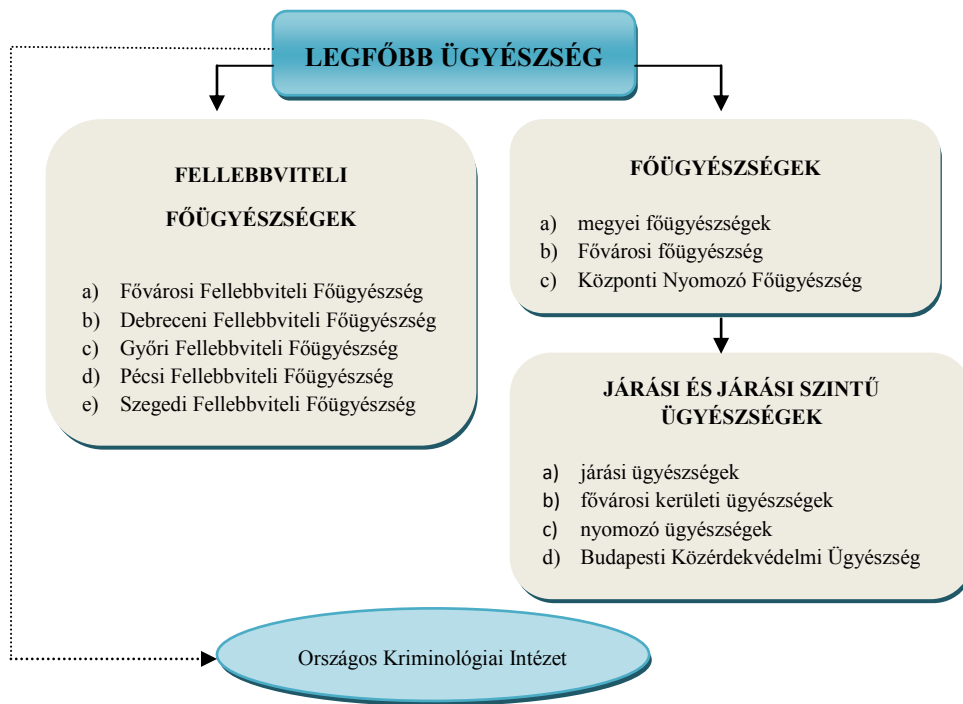
Az ügyészség jogállása és működése szempontjából alapvető fontosságú Magyarország 2012. január 1-jén hatályba lépett Alaptörvénye. Ennek a szervezettel kapcsolatos 29. cikke kimondja, hogy a legfőbb ügyész és az ügyészség az igazságszolgáltatás közreműködőjeként az állam büntetőigényét érvényesíti, és a közérdek védelmében közjogi feladatokat is ellát. Az ügyészség üldözi a bűncselekményeket, fellép más jogsértő cselekményekkel és mulasztásokkal szemben, valamint elősegíti a jogellenes cselekmények megelőzését.

A legfőbb ügyész és az ügyészség független, csak a törvényeknek alárendelt önálló alkotmányos szervezet, más szervnek vagy közjogi méltóságnak nincs alárendelve, az ügyészeknek utasítást csak a legfőbb ügyész, illetve a felettes ügyész adhat, míg a legfőbb ügyész nem utasítható. A legfőbb ügyészt az ügyészek közül a köztársasági elnök javaslatára az Országgyűlés választja kilenc évre, melyhez a képviselők kétharmadának szavazata szükséges.

Az Alaptörvény alapján az Országgyűlés megalkotta a szervezetre és a szolgálati viszonyra, az ügyészség feladataira vonatkozó új szabályokat: az ügyészek és más ügyészségi alkalmazottak jogállásáról és az ügyészi életpályáról szóló 2011. évi CLXIV. törvényt (Üjt.), valamint az ügyészségről szóló 2011. évi CLXIII. törvényt (Ütv.).

A Legfőbb Ügyészség irányítása alá jelenleg 5 fellebbviteli főügyészség, 21 (a fővárosi, 19 megyei és a központi nyomozó) főügyészség tartozik, míg a fővárosban és a megyékben összesen 137 járási és járási szintű ügyészség működik.

Az ügyészség szervezeti felépítése



Az ügyészi szervezethez tartozik - de nem ügyészi szerv - az ügyészség tudományos és kutató szerve: az Országos Kriminológiai Intézet.

Az ügyészi szervezetet a legfőbb ügyész vezeti és irányítja. A legfőbb ügyész állapítja meg az ügyészség szervezetét és működését, a legfőbb ügyész helyettesek és az önálló szervezeti egységek (főosztályok, önálló osztályok) feladatkörét.

II.2. Az ügyészség büntetőjogi tevékenysége

Az Ütv. a büntetőigény érvényesítését illetően a már korábban is ténylegesen ellátott feladatok szerint határozza meg a büntetőjogi feladatokat, kiemelve, hogy a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvénnyel (Be.) összhangban az ügyész a közvádoló.

Az Alaptörvény több cikkében deklarálja azokat a büntető anyagi és eljárásjogi alapelveket, amelyek a jogalkalmazók, így az ügyészek számára is egyértelműen kijelölik az alkotmányos büntetőjog kereteit.

Az Ütv. a nyomozás felügyeleti tevékenység körében kiemeli, hogy az ügyész ezzel kapcsolatos feladatait az emberi jogok tiszteletben tartásával végzi, ezen túl rendelkezik arról, hogy köteles a büntetőeljárásban résztvevő személyek jogainak érvényesüléséről gondoskodni.

Az új rendelkezések az eddigieknél is fokozottabb figyelmet követelnek meg az ügyészek részéről annak érdekében, hogy az állam büntetőjogi igényének következetes és eredményes érvényesítése során garantálják a büntetőeljárásban résztvevő személyek Alaptörvényben és nemzetközi szerződésekben is meghatározott jogainak maradéktalan érvényesülését.

Az Ütv. alapján változott a büntetés-végrehajtási (bv.) felügyeleti ügyészi tevékenység eszközrendszere. Új intézkedés a felhívás, ezzel szemben a szakterületi ügyészek által korábban leggyakrabban alkalmazott jelzés benyújtására 2012. január 1-jétől már nincs lehetőség. A végrehajtó szervek működésébe a legnagyobb mértékű beavatkozást lehetővé tevő rendelkezés (tartalmilag utasítás) alkalmazhatóságának köre kibővült. Az ügyészi eszközrendszer változása egyértelműen növelte a büntetés-végrehajtás törvényességi felügyeletének hatékonyságát.

Új garanciális eleme a szakterületre vonatkozó szabályozásnak az is, hogy a főügyészségek döntései ellen – bizonyos körben – jogorvoslattal lehet élni a Legfőbb Ügyészséghez.

Az Alaptörvény 29. cikkének (1) bekezdése az ügyészség feladatává teszi a bűncselekménynek nem minősülő jogsértő cselekményekkel és mulasztásokkal szembeni fellépést is.

II.3. Az ügyészség közérdekvédelmi tevékenysége

Az Ütv. a büntetőjogon kívüli jogterületen koncepcionális változást hozott a korábbi törvényi szabályozáshoz képest. Az ügyészség büntetőjogon kívüli tevékenységének rendeltetése a jogszabályok érvényre juttatása, amelynek megvalósítása az Alaptörvényben rögzített jogállamiságból fakadó közérdek. A jogintézmény célja nem a jogszabállyal ellentétes cselekmény vagy mulasztás által okozott egyéni jogsérelem orvoslása, hanem egy ettől elkülönült objektív mérce alapján – törvényben meghatározott esetekben és módon – a jogállami normák, a jog uralmának helyreállítása. Ennek lényeges eleme, hogy a

törvényességi felügyelet helyébe a konkrét intézkedésre adott felhatalmazás, illetve ennek megalapozására a törvényességi ellenőrzés lépett. A korábbi törvényességi felügyeleti eljárás, az ügyészi vizsgálat az esetleges törvénytértések feltárása érdekében törvénytértésre utaló adat hiányában is hivatalból megindítható volt. Az Ütv. 26. §-ának (2) bekezdése értelmében erre csak konkrét ügyben, egyedileg, és csak akkor van mód, ha az ügyész tudomására jutott adat vagy más körülmény megalapozottan súlyos törvénytértésre, mulasztásra vagy törvénytértő állapotra utal. Az ügyészség fellépési kötelezettsége – törvény eltérő rendelkezése hiányában – akkor áll fenn, ha a törvénytértés megszüntetésére hivatott szerv az Alaptörvényben, valamint a törvényben, vagy más jogszabályban meghatározott kötelezettségét nem teljesíti, vagy, ha a törvénytértésből eredő jogsérelem elhárítása érdekében azonnali ügyészi intézkedés szükséges.

Az Ütv. – a büntetőjogi tevékenységre vonatkozó alaptörvényi rendelkezéshez hasonlóan – tartalmazza, hogy az ügyészség közérdekvédelmi feladatait az igazságszolgáltatás közreműködőjeként látja el, a törvénytértés kiküszöbölésére biztosított hatásköreit elsősorban bírósági peres és nemperes eljárások megindításával, jogorvoslat előterjesztésével gyakorolja. Az ügyészség szerepe – amennyiben a törvénytértés ügyészi felhívás hatására orvoslást nem nyer – a megfelelő eszközök birtokában a bíróság általi döntéshozatal elérése.

A közérdekvédelmi tevékenység kiemelt területei az egyes hatósági eljárásokhoz és intézkedésekhez kapcsolódó ügyek, a környezetvédelemmel, a fogyasztóvédelemmel kapcsolatos hatáskörök, a szabálysértési ügyek, az egyes jogi személyekkel és jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetekkel kapcsolatos feladatok és a polgári bíróság előtti ügyészi tevékenység. Külön törvények rendelkeznek az ügyésznek a személyes adatok védelméről, valamint hatósági kényszerintézkedések jogszerűségének biztosításával kapcsolatos feladatairól.

II.4. A stratégiaalkotási projekt

Az ügyészi szervezetre vonatkozó intézményi stratégia elkészítése időszerű feladat volt, melynek számos indoka közül a legfontosabbak a következők:

- az ügyészi szervezetre vonatkozó szabályozás megváltozott az ügyészségről szóló 2011. évi CLXIII. tv. hatályba lépésével;
- 2012 elején lépett hatályba a kormányzati stratégiai irányításról szóló 38/2012. (III. 12.) Korm. rendelet;
- kormányzati szinten is megkezdődött a 2014-2020-as EU-s finanszírozási ciklusra történő felkészülés, valamint a nemzeti fejlesztéspolitikai tervezés.

A projekt megvalósítására az Európai Unió és Magyarország társfinanszírozásában került sor.

A projekt céljai:

- a szakmai eredményesség fenntartása a szervezeti működés hatékonyságának növelése révén,
- javaslattétel az áttekinthetőbb és kiszámíthatóbb intézményi működési keretek kialakítására,
- a középtávú ügyészségi fejlesztések megalapozása a 2014-2020 közötti időszakra.

A projekt szakmai tartalma

A projekt kiterjedt helyzetelemző munkával indult, melynek keretében megtörtént az ügyészi szervezet intézményi erőforrásainak felmérése, az intézmény-fejlesztési igények feltérképezése.

A helyzetelemzés szolgált alapul az intézmény 2020-ig érvényes jövőképeinek, stratégiai céljainak és prioritásainak, valamint a kapcsolódó konkrét beavatkozásoknak a meghatározásához.

A projekt további eredményeként, a stratégiai tervezés eredményeire alapozva került kidolgozásra egy kétéves Intézkedési Terv, amely a legidősebb fejlesztések megvalósítására vonatkozó szakértői javaslatot tartalmazza. A projekt részeként kidolgozásra került továbbá egy ajánlás a stratégiai monitoring rendszer kialakítására.



A projekt szakmai megvalósításában ügyészségi oldalról a Tervezési és Projektkoordinációs Önálló Csoport munkatársai, az interjúkon részt vevő vezetők, valamint az ügyészségi vezetőkől álló Stratégia-előkészítő Munkacsoport tagjai vettek részt. A stratégia megalkotását külső szakértő is segítette.